

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію Кахіані Юлії Володимирівни «Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка

Важливість і значущість дисертаційного дослідження Ю. В. Кахіані передусім пов'язана з потребою держави у забезпеченні готовності майбутніх соціальних педагогів виконувати передбачені суспільством професійні функції, що пов'язано із створюванням в соціальному середовищі умов для соціалізації та благополуччя дітей та молоді, а особливо дітей, які перебувають у закладах інтернатного типу. Ця проблема актуалізується завдяки трансформації інституту дитячих будинків, задекларованими державними соціальними програмами, що потребує змін у підготовці майбутніх соціальних педагогів до роботи в закладах інтернатного типу в нових умовах. Тому проблема, що досліджується Ю. В. Кахіані, є не тільки актуальною, а й вагомою для сьогодення.

У вступі автор представляє спектр персоналій вітчизняних реформаторів, науковців, які досліджували різні аспекти проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів. Вона досить послідовно й аргументовано аналізує напрями наукових розвідок у контексті досліджуваної проблеми, що дозволило їй визначити просторове поле власного дослідження та його мету й завдання.

Визначивши правильно об'єкт і предмет дослідження, автор здійснив перевірку гіпотетичних припущень, яка доказово розгорнута на всіх етапах дослідження. Зазначимо, що дисертантом дотримано принцип регіональності щодо впровадження результатів дисертації, які територіально знаходяться у різних куточках України.

Структура роботи є логічною і адекватно відображає всі поставлені завдання дослідження. Зміст дисертації свідчить про ерудицію здобувача, його здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати основні положення досліджуваних педагогічних явищ, креативність професійного мислення автора.

Досить цікаві наукові розвідки проведені дисертантом щодо з'ясування характеристик основних понять досліджуваної проблеми, а також поєднання (системного, діяльнісного, компетентнісного) підходів до визначення дефініції «готовність», саме як інтегрального новоутворення особистості. Це дозволило автору визначити професійну готовність майбутнього соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу як багатоаспектне системне поняття.

Зазначимо, що чітке і послідовне вивчення суті компонентів підготовки майбутніх соціальних педагогів та показ їх внутрішньої єдності, цілісності, дозволило Ю.В. Кахіані змістовно збагатити структурні компоненти професійної підготовки майбутнього соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу, а саме: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-технологічний, інформаційно-комунікативний, рефлексивно-самоосвітній. Імпонує ретельне обґрунтування суті кожного компонента, показ їх соціально-педагогічної суті саме для роботи в закладах інтернатного типу.

Привертає увагу ґрунтовний аналіз здобувачем стану професійної підготовки соціальних педагогів до роботи в закладах інтернатного типу. Також в роботі визначаються переваги і недоліки у змістовому наповненні навчальних планів цієї підготовки. Однак, у цьому контексті, для надання повної картини доцільно було проаналізувати всі спеціалізації вищої школи у підготовці майбутніх соціальних педагогів, що посилює би важливість досліджуваної проблеми.

Варто зазначити, що всі авторські теоретико-методичні положення обґрунтовано з використанням системного, діяльнісного й компетентнісного підходів. Особливо чітко це простежується у другому розділі, коли було

визначено критерії та рівні підготовки майбутнього соціального педагога до професійної діяльності в закладах інтернатного типу, що заявлено у третьому завданні дисертації. Особливої уваги заслуговує взаємообумовленість структурних компонентів, критеріїв та рівнів сформованості готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи в інтернатних закладах, представлених у системі в таблиці 2.1, 2.2.

На нашу думку аналітичний етап експерименту дозволив співставити потреби практики (результати опитування соціальних педагогів, які працюють в закладах інтернатного типу, представлено у додатку У) та теорії підготовки майбутніх соціальних педагогів (виявлення рівнів за кожним критерієм за 11 методиками та авторськими розробками), що вважаємо певним здобутком, який дав змогу не лише заглибитися у проблеми підготовки, а й визначити шляхи їх подолання.

До переваг роботи у вирішенні поставлених дослідницею завдань відносимо саме підхід до визначення й обґрунтування педагогічних умов на взаємопов'язаних закономірних параметрах, які визначали можливість інтенсифікації процесу навчання, а саме: суперечності, що існують у системі вищої освіти в конкретній галузі підготовки фахівців; сучасні вимоги, пропонованих до підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр»; специфіка викладання циклу психолого-педагогічних дисциплін у ВНЗ; особливості сучасного змісту, технологій та методик викладання дисциплін професійного та спеціального циклів у процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів. Автором уперше здійснено обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутнього соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу, до яких віднесено: організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні, дидактичні.

Вважаємо за доцільне наголосити, що Ю. В. Кахіані представила широкий спектр різних форм, методів відповідно до мети кожного етапу впровадження педагогічних умов, серед яких досить багато інноваційних. Так на пропедевтичному етапі для забезпечення організаційно-педагогічних

умов було застосовано лекції-діалоги, лекції-полілоги, слайд-лекцій, метод бліц-опитування, метод метафор, інформаційні технології, технологія казкотерапії. Технологічний етап представлено інтерактивними формами і методами, способами роботи з блогом, інформаційний етап – форсайт-іграми, рефлексивний етап – технологією „Кінодидактика”, методом case-study. На нашу думку вони заслуговують широкого оприлюднення і можуть збагатити навчально-виховний процес підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи в закладах інтернатного типу. Це, безперечно свідчить і про вагому практичну значимість роботи.

Впроваджуючи розроблені педагогічні умови за методикою поетапної реалізації, автор на основі ґрунтовних математичних викладок (таблиця 3.3 та 9 таблиць додатку Ц) та якісного аналізу особистісних змін студентів експериментальної групи у порівнянні з контрольною переконливо доводить ефективність визначених умов і їх поетапну реалізацію.

Відмітимо, що здобуті результати можуть стати основою для вдосконалення та оновлення змісту професійної підготовки майбутнього соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу, а також для розробки навчальних планів, програм. Важливо, що ці результати впроваджено в навчально-виховний процес вищих педагогічних навчальних закладів.

Вищезазначене дозволяє констатувати, що дисертація Ю.В.Кахіані визначається високим рівнем наукової новизни і практичним значенням одержаних результатів дослідження. Авторські висновки й узагальнення є аргументованими й повними, вони підкреслюють наукову зрілість дисертанта.

Основні положення дисертації досить повно викладено в 16 наукових працях, з них 5 статей – у фахових виданнях, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 1 – методичні рекомендації, апробовано у виступах на міжнародних, всеукраїнських конференціях. Автореферат дисертації віддзеркалює основний її зміст.

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу, вважаємо за потрібне висловити побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. Схвально, що в роботі в певній мірі ґрунтовно розкрито специфіку діяльності закладів інтернатного типу як відкритого середовища, що детально представлено у п. 1.2, але не зрозуміло чому автор у характеристиці цих закладів зупинилася тільки на значному інклюзивному потенціалі, а залишила поза увагою інші, наприклад – професійноспрямований. Також, потребує дискусії питання дидактичного тесту (додаток Л), в якому такі важливі знання із соціальної психології розглядалися тільки у контексті проблем дітей із затримкою психічного розвитку. Але сам дисертант окреслив різну категорію дітей, які мають найбільший ризик залишитися без батьків і виховуватись у закладах інтернатного типу (п. 1.2). І ми відмічаємо цей аналіз як перевага роботи.

2. Автором представлена динаміка рівнів сформованості готовності до роботи в закладах інтернатного типу в майбутніх соціальних педагогів (п.3.3 дисертації, та 13 сторінка автореферату), але із тексту дисертації не зовсім зрозуміло як було визначено контрольну та експериментальну групи.

3. Автор з захопленням розкриває зміст понять «лекція», «семінар», «лабораторні заняття», «колоквіум», що впливають на глибину засвоєння теоретичного матеріалу студентів. На наш погляд це переобтяжує зміст п. 3.1 теоретичним описом відомих фактів, цікаво було б показати зміст цих форм відповідно до проблеми дослідження. Проте не можемо не зазначити ґрунтовний опис проведення занять за іншими різноманітними формами.

4. Слід підкреслити, що розроблені додатки вдало доповнюють зміст дисертації, але вважаємо, що текст анкет і тестів можна було не представляти у додатках Д – Ж, М – С, які не є авторськими, а посилатися на авторів розробок цих тестів у списку використаних джерел.

Проте висловлені критичні міркування суттєво не впливають на позитивну оцінку роботи. Дослідження Ю. В. Кахіані виконане на належному науково-педагогічному рівні.

Отже, вважаємо, що представлена на захист дисертація «Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу» є завершеним, самостійним дослідженням, цілком відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор – Кахіані Юлія Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної педагогіки

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С. Сковороди

 О.М.Василенко

